“Тасдик мекунам”
Ректори муассисаи байнидавлатии
таҳсилоти олии “Донишгоҳи (Славянии)
Россия ва Тоҷикистон”,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор
Золотухин Алексей Валеревич
_____
“03” _____соли 2026

ТАҚРИЗИ

ба диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзуи “Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ” барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.9. Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ) – Дангара, 2026. – 360 с.

Мутобиқати диссертатсия бо шиносномаи ихтисоси илмӣ.

Диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзуи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ» ба шиносномаи ихтисоси илмӣ барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.9. Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ) мутобиқат мекунад.

Мубрамии таҳқиқоти диссертатсионӣ.

Дар шароити муосир омӯзиши забони англисӣ ҳамчун воситаи муҳими муошарати байналмилалӣ ва дастрасӣ ба иттилооти илмӣ аҳамияти рӯзафзун пайдо мекунад. Аз ин рӯ, истифодаи усулҳои фаъоли таълим барои баланд бардоштани сифати омӯзиши забон зарур мебошад. Бозиҳои дидактикӣ яке аз воситаҳои самараноки таълим буда, ба баланд бардоштани ҳавасмандӣ, фаъолияти маърифатӣ ва рушди малакаҳои коммуникативии хонандагону донишҷӯён мусоидат мекунанд. Истифодаи дурусти онҳо имконият медиҳад, ки омӯзиши луғат, грамматика, талаффуз, шунавоӣ ва гуфтор самараноктар гардад. Бо вуҷуди ин, масъалаи истифодаи мақсадноки бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва таҳсилоти олӣ ба таҳқиқоти минбаъда ниёз дорад. Аз ин рӯ, муайян намудани имкониятҳои

педагогию методии бозиҳои дидактикӣ ва роҳҳои самараноки татбиқи онҳо мубрамияти таҳқиқоти мазкурро муайян менамояд.

Дараҷаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудаанд.

Диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзуи "Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ" аз лиҳози дараҷаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, хулосаҳо ва пешниҳодот дар сатҳи баланд арзёбӣ мегардад. Муаллиф тавонистааст, ки на танҳо мубрамияти мавзуъро ба таври дақиқ нишон диҳад, балки натиҷаҳои бадастомадаро низ бо далелҳои кавӣ ва усулҳои тадқиқотии муосир асоснок намояд.

Асосноккунии илмии гузоришҳо. Гузоришҳои илмӣ, ки дар диссертатсия пешниҳод шудаанд, аз ҷихати назариявӣ ва амалӣ асоснок мебошанд. Муаллиф таҳлили амики адабиёти илмӣ, таҳқиқоти мавҷуда дар соҳаи педагогикаро анҷом додааст. Ин таҳлил имкон додааст, ки ҷихатҳои омуҳташуда ва кам омухташудаи мавзуъ муайян гардида, роҳҳои нави халли мушкилот пешниҳод шаванд. Истинод ба асарҳои олимони маъруфи тоҷик, ба монанди М. Лутфуллозода, И.Х. Каримова, П. Ҷамшедов, Х.Зиёӣ, Х.Г. Сайфуллоев, Ф. Шарифзода, С.З. Негматов, Ш. Додхудоев, М.Қурбонов, Н. Абдураҳмонов, Ҳ. Маҷидова, Ҷ. Содирова, Р.Ҷумъаев, П. Лутфуллоева, Ф. Ҳасанов, М. Саидова, М.М. Исаева, Н.Ш. Каримова, М. Зоҳидов, Ҷ. Назаров ва таҳлили диссертатсияҳои ҳимояшуда дар даврахои гуногун гувоҳи таҳлили хамаҷонибаи масъала мебошад.

Хулосаҳои пешниҳоднамудаи диссертант ба натиҷаҳои таҳқиқоти гузаронидашуда мувофиқат намуда, аз ҷиҳати илмӣ асоснок мебошанд. Онҳо натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва озмоиши педагогиро ҷамъбаст намуда, нақши бозиҳои дидактикиро дар баланд бардоштани ҳавасмандӣ, фаъолияти маърифатӣ, малакаҳои забонӣ ва салоҳияти коммуникативии хонандагону донишҷӯён инъикос менамоянд.

Натиҷаҳои озмоиши педагогӣ бо иштироки 160 донишҷӯ, аз ҷумла 80 нафар дар гурӯҳи озмоишӣ ва 80 нафар дар гурӯҳи назоратӣ, барои асоснок намудани самаранокии истифодаи бозиҳои дидактикӣ заминаи мувофиқ фароҳам овардаанд. Дар маҷмуъ, хулосаҳои диссертант мантиқӣ, мушаххас ва ба мақсаду вазифаҳои таҳқиқот мувофиқ мебошанд.

Тавсияҳои пешниҳоднамудаи диссертант хусусияти амалӣ дошта, барои такмили раванди таълими забони англисӣ аҳамияти муҳим доранд. Онҳо ба интихоби дурусти бозиҳои дидактикӣ, ба инобат гирифтани синну

сол ва сатҳи забондонии таълимгирандагон, ташкили фаъолияти гурӯҳӣ ва мустақилона, истифодаи технологияҳои муосир ва фароҳам овардани муҳити мусоиди таълимӣ равона шудаанд.

Тавсияҳои мазкур метавонанд аз ҷониби омӯзгорони забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва олӣ истифода гардида, барои баланд бардоштани самаранокии таълим ва рушди салоҳияти коммуникативии хонандагону донишҷӯён мусоидат намоянд. Дар маҷмуъ, тавсияҳои диссертант асоснок, мақсаднок ва аз ҷиҳати амалӣ қобили татбиқ мебошанд.

Пешниходҳое, ки оварда шудаанд, ба зарурати тахқиқоти мазкур ишора мекунад ва ин қисмати диссертатсияро дар самти мазкур асоснок менамояд.

Дар маҷмуъ, дараҷаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, хулосаҳо ва пешниҳодоти дар диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ овардашуда ба талаботи илмӣ ҷавобгӯ буда, дорои арзиши баланди назариявӣ ва аҳамияти амалӣ мебошанд.

Навгонии илмии таҳқиқ ва саҳеҳии натиҷаҳои гирифташуда.

Навгонии илмии таҳқиқоти диссертант дар маҷмуъ ба мақсад, вазифаҳо ва натиҷаҳои таҳқиқот мувофиқат намуда, масъалаи истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисиро аз ҷиҳати назариявӣ ва амалӣ фаро мегирад. Муаллиф таваҷҷуҳи асосиро ба муайян намудани роҳҳо, усулҳо ва воситаҳои истифодаи бозиҳои дидактикӣ, инчунин ба нақши онҳо дар ташаккули салоҳиятҳои коммуникативии хонандагону донишҷӯён равона кардааст.

Ҷиҳати мусбати навгонии таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки имкониятҳои бозиҳои дидактикӣ дар рушди малакаҳои фонетикӣ, лексикӣ, грамматикӣ ва коммуникативӣ мавриди таҳлил ва санҷиши таҷрибавӣ қарор гирифтаанд. Ҳамчунин, истифодаи бозиҳо дар якҷоягӣ бо усулҳои мубоҳисаву муколама, суҳбат ва фаъолияти гурӯҳӣ барои фаъол намудани раванди таълим ва баланд бардоштани ҳавасмандии таълимгирандагон пешниҳод гардидааст.

Натиҷаҳои бадастомада аҳамияти амалӣ дошта, роҳу усулҳои истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар марҳилаи ибтидоии омӯзиши забони англисӣ ва дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистонро фаро мегиранд. Тавсияҳои пешниҳодшуда низ бар асоси натиҷаҳои таҳқиқот таҳия гардида, барои такмили раванди таълими забони англисӣ қобили истифода мебошанд.

Бо вуҷуди ин, аз нуқтаи назари талаботи навгонии илмӣ, баъзе бандҳои пешниҳодшуда бештар хусусияти натиҷаи амалӣ ва методӣ дошта, ҳамчун «навгонии илмӣ» ба таври кофӣ мушаххас нашудаанд. Ибораҳое чун «роҳҳо ва методҳои истифодабарӣ пешниҳод гардиданд», «тавсияҳо муайян карда шуданд» ва «ҷанбаҳои назариявӣ ва амалӣ пешниҳод карда мешаванд» бояд бо натиҷаҳои мушаххаси нави илмӣ пурра карда шаванд. Ҳамчунин, зарур аст, ки фарқи натиҷаҳои таҳқиқоти мазкур аз таҳқиқоти қаблан анҷомёфта равшантар нишон дода шавад.

Дар маҷмуъ, навгонии илмии пешниҳоднамудаи диссертант дорои аҳамияти назариявӣ ва амалӣ буда, ба мавзӯи таҳқиқот мутобиқат мекунад. Дар сурати мушаххас намудани натиҷаҳои воқеан нави илмӣ, асоснок намудани фарқияти онҳо аз таҳқиқоти пешина ва таҳрири дақиқи бандҳои навгонӣ, ин қисмати диссертатсия метавонад аз ҷиҳати илмӣ боз ҳам мукаммалтар гардад.

Саҳеҳии натиҷаҳои бадастомада дар диссертатсия бо асоснокии назариявӣ, истифодаи маҷмуи усулҳои мувофиқи таҳқиқоти илмӣ ва санҷиши таҷрибавии натиҷаҳои пешниҳодшуда таъмин гардидааст. Муаллиф зимни таҳқиқот аз таҳлилу ҷамъбасти адабиёти илмӣ, педагогӣ ва методӣ, омӯзиши таҷрибаи омӯзгорон, мушоҳидаи раванди таълим, суҳбат, муқоисаи натиҷаҳо ва озмоиши педагогӣ истифода намудааст. Интихоби усулҳои мазкур ба хусусияти мавзӯъ ва мақсаду вазифаҳои таҳқиқот мутобиқат менамояд.

Дар раванди озмоиш бозиҳои гуногуни дидактикӣ вобаста ба мақсади дарс ва маводи таълимӣ истифода гардида, таъсири онҳо ба ташаккули малакаҳои лексикӣ, грамматикӣ, фонетикӣ, орфографӣ ва коммуникативӣ муайян карда шудааст. Натиҷаҳои бадастомада нишон медиҳанд, ки истифодаи мақсадноки бозиҳои дидактикӣ ба фаъолшавии донишҷӯён, баланд гардидани ҳавасмандии онҳо ба омӯзиши забони англисӣ ва беҳтар шудани иштироки онҳо дар фаъолияти таълимӣ мусоидат менамояд.

Саҳеҳии натиҷаҳо инчунин бо мувофиқати маълумоти назариявӣ ва натиҷаҳои таҷрибавӣ муайян мегардад. Хулосаҳои пешниҳоднамудаи диссертант аз натиҷаҳои таҳқиқот мантиқан бармеоянд ва бо мақсаду вазифаҳои гузошташуда алоқамандии мустақим доранд. Тавсияҳои методии пешниҳодшуда низ ба натиҷаҳои озмоиш такя намуда, имконияти истифодаи онҳоро дар фаъолияти амалии омӯзгорони забони англисӣ нишон медиҳанд.

Ҳамин тариқ, истифодаи усулҳои гуногуни таҳқиқот, гузаронидани озмоиши педагогӣ, иштироки шумораи муайяни донишҷӯён, мавҷудияти

гурӯҳҳои озмоишӣ ва назоратӣ, инчунин мутобиқати натиҷаҳои таҷрибавӣ ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот барои саҳеҳ ва асоснок будани натиҷаҳои диссертатсия заминаи кофӣ фароҳам овардаанд. Натиҷаҳои бадастомада метавонанд ҳамчун заминаи методӣ барои истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва олӣ мавриди истифода қарор гиранд.

Дар маҷмуъ, навгонии илмӣ ва саҳеҳии натиҷаҳои бадастомадаи диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар он зоҳир мегардад, ки дар он нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ аз ҷиҳати назариявӣ ва амалӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифта, роҳу усулҳои самараноки истифодаи онҳо барои ташаккули малакаҳои забонӣ ва салоҳияти коммуникативии хонандагону донишҷӯён муайян ва асоснок карда шудаанд. Натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва озмоиши педагогӣ саҳеҳии хулосаҳои диссертантро тасдиқ намуда, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқотро барои такмили методикаи таълими забони англисӣ муайян менамоянд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия.

Диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзуи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ» дорои аҳамияти назарраси илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ мебошад, ки онро метавон чунин арзёбӣ намуд:

Аҳамияти илмӣ. Диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзуи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ» аз ҷиҳати илмӣ ба масъалаи такмили методикаи таълими забони англисӣ тавассути истифодаи усулҳои фаъоли таълим бахшида шудааст. Аҳамияти ин мавзуъ бо он муайян мегардад, ки таҳқиқоти муосир истифодаи бозиҳои таълимиро бо афзоиши ҳавасмандӣ, иштироки фаъол, рушди малакаҳои забонӣ ва беҳтар гардидани натиҷаҳои омӯзиш алоқаманд медонанд.

Аҳамияти амалии диссертатсия дар он ифода меёбад, ки бозиҳои дидактикиро метавон ҳамчун воситаи самараноки таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олӣ истифода бурд. Натиҷаҳои таҳқиқот барои омӯзгорон дар баланд бардоштани шавқу ҳавас, фаъолнокии

хонандагону донишҷӯён ва рушди малакаҳои забонӣ ва коммуникативӣ мусоидат менамоянд. Маводи таҳияшуда метавонад дар ҷараёни дарсҳо, таҳияи маводи таълимӣ ва курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорон истифода шавад.

Аҳамияти иқтисодии диссертатсия дар кам намудани хароҷоти таълим тавассути истифодаи бозиҳои дидактикии дастрас ва камхарҷ, инчунин баланд бардоштани самаранокии раванди таълими забони англисӣ ифода меёбад. Истифодаи чунин усулҳо метавонад ба беҳтар шудани натиҷаҳои таълимӣ ва истифодаи самараноки захираҳои таълимӣ мусоидат намояд.

Натиҷаҳои иҷтимоии диссертатсия дар баланд бардоштани сифати таълими забони англисӣ, рушди малакаҳои муоширатӣ, фаъолнокӣ ва ҳамкории хонандагону донишҷӯён ифода меёбанд. Истифодаи бозиҳои дидактикӣ барои ташаккули муҳити мусоиди таълимӣ, рушди қобилияти кор дар гурӯҳ ва омодагии омӯзандагон ба муошират байнифарҳангӣ мусоидат менамояд.

Сатҳи таҳқиқоти илмии муаллиф на танҳо аз ҷиҳати ҷамъоварӣ ва таҳлили маълумот, балки дар самти сохторбандии маводи илмӣ, таҳлили ҳамаҷониба ва барқарор намудани робитаи мутақобилаи назария ва амалия шоистаи таҳсин мебошад. Татбиқи усулҳои муосири педагогӣ, таҳқиқоти эмпирикӣ ва таҳияи тавсияҳои методӣ дар рисола нишон медиҳанд, ки масъалаи мавриди таҳқиқ на танҳо аз ҷиҳати назариявӣ омӯхта шудааст, балки роҳҳои амалисозии натиҷаҳои он дар раванди таълими забони англисӣ низ пешниҳод гардидаанд.

Дар маҷмӯъ, ин қисми рисола шаҳодат медиҳад, ки масъалаи нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ бо истифода аз манбаъҳои гуногуни илмӣ, таҳлили муқоисавӣ ва равиши муосири методӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтааст. Муаллиф бо интихоби дурусти масъала, таҳлили мантиқӣ ва муносибати илмӣ ҷойгоҳи таҳқиқоти мазкурро дар рушди методикаи таълими забони англисӣ асоснок намудааст.

Хусусияти ҷолиб ва навоваронаи таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки муаллиф кӯшиш намудааст миёни асосҳои назариявӣ ва амалияи педагогӣ робитаи мантиқӣ барқарор намояд. Бозиҳои дидактикӣ дар рисола на танҳо ҳамчун воситаи шавқовар намудани раванди таълим, балки ҳамчун усули самараноки ташаккули малакаҳои забонӣ, коммуникативӣ, баланд бардоштани ҳавасмандӣ ва фаъолнокии хонандагону донишҷӯён баррасӣ гардидаанд.

Ба ин тартиб, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот дар рисола ба таври возеҳ муайян гардида, дар асоси принсипҳои мантиқӣ ва илмӣ асоснок шудаанд.

Дар диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ як қатор натиҷаҳои нав ва барои илми педагогика ва методикаи таълими забони англисӣ муҳим пешниҳод гардидаанд, ки дорои арзиши назариявӣ ва амалӣ мебошанд. Саҳми шахсии муаллиф пеш аз ҳама дар таҳқиқи имкониятҳои педагогии бозиҳои дидактикӣ, муайян намудани роҳу усулҳои истифодаи самараноки онҳо дар таълими забони англисӣ ва таҳияи тавсияҳои методӣ барои омӯзгорон зоҳир мегардад.

Натиҷаҳои таҳқиқот ба баланд бардоштани сифати таълими забони англисӣ, рушди малакаҳои коммуникативӣ, фаъолнокии маърифатӣ ва қобилияти ҳамкории хонандагону донишҷӯён мусоидат менамоянд. Истифодаи бозиҳои дидактикӣ барои ташкили муҳити мусоиди таълимӣ, рушди қобилияти кор дар гурӯҳ ва таҳкими шавқу ҳаваси омӯзандагон заминаи муносиб фароҳам меорад. Ҳамзамон, азхуд намудани забони англисӣ ҳамчун воситаи муоширати байналмилалӣ ба рушди ҷаҳонбинии омӯзандагон ва омодагии онҳо ба муносибатҳои байнифарҳангӣ мусоидат мекунад.

Натиҷаҳои диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ на танҳо дорои арзиши назариявӣ ва амалӣ дар соҳаи педагогика ва методикаи таълими забони англисӣ мебошанд, балки барои баланд бардоштани самараноки раванди таълим, рушди шахсияти хонандагону донишҷӯён ва беҳтар намудани сифати таҳсил аҳамияти иҷтимоӣ низ доранд.

Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ.

Диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзуи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ» аз нигоҳи эътимоднокӣ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ дар сатҳи баланд карор дорад. Ин ҷанбаҳо тавассути омилҳои калидии зерин таъмин карда шудаанд:

1. Асосҳои мустаҳками методологӣ

Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионии Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ ба заминаи мустаҳками методологӣ ва усулҳои илмӣ-педагогӣ такя менамоянд. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо дуруст интихоб намудани мақсад, вазифа, объект ва предмети таҳқиқот, истифодаи маҷмӯи

усулҳои назариявӣ ва таҷрибавӣ, мутобиқати онҳо ба ҳадафҳои таҳқиқот ва пайдарҳамии мантиқии марҳилаҳои таҳқиқ таъмин гардидааст.

Муаллиф дар раванди таҳқиқот ба омӯзиш ва таҳлили адабиёти илмӣ, педагогӣ ва методӣ оид ба масъалаи истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ такя намуда, мавқеъ ва андешаҳои муҳаққиқони гуногунро мавриди таҳлил ва муқоиса қарор додааст. Инчунин, натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ бо таҷрибаи педагогӣ ва истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар раванди таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва таҳсилоти олӣ алоқаманд карда шудаанд.

Эътимоднокии хулосаҳо ва натиҷаҳои бадастомада тавассути гузаронидани корҳои таҷрибавӣ-педагогӣ, мушоҳидаи раванди таълим, омӯзиш ва таҳлили таҷрибаи омӯзгорон, истифодаи бозиҳои дидактикӣ ва муқоисаи натиҷаҳои таълимӣ таъмин гардидааст. Мутобиқати усулҳои таҳқиқот ба мақсад ва вазифаҳои гузошташуда, ҳамбастагии таҳқиқоти назариявӣ ва амалӣ, инчунин татбиқи натиҷаҳои бадастомада дар раванди таълими забони англисӣ барои асоснокии хулосаҳои диссертатсия мусоидат менамоянд.

Муаллиф дар муайян намудани мубрамияти масъала ба таҳлили амиқи адабиёти илмӣ, корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ва диссертатсияҳои марбут ба педагогика, методикаи таълими забонҳои хориҷӣ ва истифодаи технологияҳои фаъоли таълимӣ такя намудааст. Дар ин замина, нақши бозиҳои дидактикӣ ҳамчун воситаи баланд бардоштани шавқу ҳавас, фаъолнокии маърифатӣ ва рушди малакаҳои коммуникативии хонандагону донишҷӯён асоснок карда шудааст.

Ҳамин тариқ, заминаи методологии таҳқиқот, интихоби дурусти усулҳои таҳқиқ, пайвасти назария бо амалияи таълим ва натиҷаҳои корҳои таҷрибавӣ-педагогӣ барои таъмин намудани эътимоднокӣ ва асоснокии илмии натиҷаҳои диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ заминаи муносиб фароҳам овардаанд.

2. Татбиқи методҳои муносиби таҳқиқот

Дар диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ маҷмӯи методҳои ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот мувофиқ, аз ҷумла таҳлилу омӯзиши адабиёти илмӣ, педагогӣ ва методӣ, мушоҳидаи раванди таълим, омӯзиши таҷрибаи омӯзгорон, пурсиш, суҳбат ва таҷрибаи педагогӣ истифода гардидааст. Интихоби дурусти методҳои таҳқиқот ба муаллиф имкон додааст, ки нақши бозиҳои дидактикиро дар таълими забони англисӣ

ҳамаҷониба омӯхта, натиҷаҳои бадастомадаро бо далелҳои илмӣ асоснок намояд.

Гузаронидани таҷрибаи педагогӣ дар раванди таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ имконият фароҳам овардааст, ки таъсири истифодаи бозиҳои дидактикӣ ба фаъолнокии омӯзандагон, баланд гардидани шавқу ҳавас ба омӯзиши забон ва рушди малакаҳои забонӣ ва коммуникативӣ муайян карда шавад.

Таҳлили муқоисавии натиҷаҳои таълимӣ пеш аз истифода ва баъд аз татбиқи бозиҳои дидактикӣ барои арзёбии самаранокии усули пешниҳодшуда мусоидат намуда, асоснокии натиҷаҳои таҳқиқотро тақвият медиҳад. Дар маҷмӯъ, истифодаи методҳои гуногуни таҳқиқотӣ ва пайвастани натиҷаҳои назариявӣ бо маълумоти таҷрибавӣ барои объективона арзёбӣ намудани самаранокии бозиҳои дидактикӣ ва эътимоднокии хулосаҳои диссертатсия заминаи илмӣ фароҳам овардааст.

3. Мантиқии хулосаҳо ва пешниҳодот

Хулосаҳо ва пешниҳодоти диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ аз натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавӣ ба таври мантиқӣ бармеоянд. Муаллиф дар асоси таҳлили адабиёти илмӣ, омӯзиши таҷрибаи педагогӣ ва натиҷаҳои корҳои таҷрибавӣ нақши бозиҳои дидактикиро дар таълими забони англисӣ муайян ва асоснок намудааст.

Хулосаҳои пешниҳодшуда ба мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот мутобиқ буда, натиҷаҳои бадастомадаро ҷамъбаст менамоянд. Пешниҳодҳои методии муаллиф оид ба интихоби мақсаднок ва истифодаи самараноки бозиҳои дидактикӣ дар раванди таълими забони англисӣ аз натиҷаҳои таҳқиқот мантиқан бармеоянд.

Ҳамин тариқ, пайдарҳамии масъалагузорӣ, таҳлили назариявӣ, гузаронидани таҳқиқоти таҷрибавӣ, ҷамъбасти натиҷаҳо ва пешниҳоди тавсияҳои методӣ аз мантиқӣ ва пайдарпай будани тафаккури илмии муаллиф шаҳодат медиҳад.

4. Таъкид ба талаботи муосир ва барномаҳои давлатӣ

Мазмун ва натиҷаҳои диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ ба талаботи муосири низоми маориф, аз ҷумла баланд бардоштани сифати таълим, истифодаи усулҳои фаъоли педагогӣ ва такмили методикаи таълими забонҳои хориҷӣ мувофиқ мебошанд. Таваҷҷуҳи махсус ба рушди малакаҳои коммуникативӣ, баланд бардоштани шавқу ҳаваси омӯзандагон ва истифодаи

технологияҳои муосири таълимӣ аҳамияти амалии таҳқиқотро бештар мегардонад.

Алоқамандии натиҷаҳои таҳқиқот бо самтҳои афзалиятноки сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф нишон медиҳад, ки истифодаи бозиҳои дидактикӣ метавонад ҳамчун яке аз воситаҳои такмили раванди таълими забони англисӣ ва баланд бардоштани сифати таҳсил истифода шавад. Аз ин ҷиҳат, натиҷаҳои диссертатсия на танҳо арзиши илмӣ доранд, балки барои такмили раванди таълим ва татбиқи усулҳои инноватсионии педагогӣ аҳамияти амалӣ низ доранд.

Бо дарназардошти ҳамаи ин омилҳо, метавон хулоса кард, ки натиҷаҳои дар диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ бадастомада аз ҷиҳати илмӣ ва методӣ эътимоднок, асоснок ва ба мақсаду вазифаҳои таҳқиқот мутобиқ мебошанд. Натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд ҳамчун заминаи илмӣ-методӣ барои такмили методикаи таълими забони англисӣ, таҳияи маводи таълимӣ ва дастурҳои методӣ, инчунин барои истифодаи самараноки бозиҳои дидактикӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва олӣ хизмат намоянд.

Ҳамзамон, натиҷаҳои бадастомада барои гузаронидани таҳқиқоти минбаъда дар самти истифодаи усулҳои бозӣ ва технологияҳои фаъоли таълимӣ дар раванди омӯзиши забонҳои хориҷӣ заминаи мусоид фароҳам меоранд.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ ва таҳқиқ.

Саҳми шахсии Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар таҳқиқи мавзӯи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ» муҳим ва назаррас арзёбӣ мегардад. Саҳми шахсии муаллиф дар самтҳои зерин ба таври возеҳ зоҳир мегардад:

Интихоб ва асоснок намудани мавзӯи таҳқиқот. Муаллиф мубрамияти масъалаи истифодаи бозиҳои дидактикиро дар таълими забони англисӣ муайян намуда, зарурати таҳқиқи илмии онро асоснок кардааст.

Омӯзиш ва таҳлили адабиёти илмӣ ва методӣ. Муаллиф сарчашмаҳои илмӣ, педагогӣ ва методиро вобаста ба масъалаи истифодаи усулҳои бозӣ ва технологияҳои фаъоли таълим мавриди омӯзиш ва таҳлил қарор додааст.

Муайян намудани имкониятҳои педагогии бозиҳои дидактикӣ. Дар таҳқиқот нақши бозиҳои дидактикӣ дар баланд бардоштани шавқу ҳавас,

фаъолнокии таълимӣ ва рушди малакаҳои забонӣ ва коммуникативии омӯзандагон муайян ва асоснок карда шудааст.

Гузаронидани таҳқиқоти таҷрибавӣ-педагогӣ. Муаллиф дар раванди таҳқиқот корҳои таҷрибавӣ гузаронида, самаранокии истифодаи бозиҳои дидактикиро дар таълими забони англисӣ мавриди санҷиш ва арзёбӣ қарор додааст.

Таҳияи тавсияҳои методӣ. Дар асоси натиҷаҳои таҳқиқот муаллиф оид ба истифодаи мақсаднок ва самараноки бозиҳои дидактикӣ дар раванди таълими забони англисӣ тавсияҳои методӣ пешниҳод намудааст.

Таҳлил ва ҷамъбасти натиҷаҳои таҳқиқот. Муаллиф натиҷаҳои бадастомадаро таҳлил ва ҷамъбаст намуда, хулосаҳои илмиро мутобиқи мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот таҳия кардааст.

Пайвастани назария бо амалияи таълим. Яке аз ҷанбаҳои муҳими саҳми шахсии муаллиф дар барқарор намудани робитаи байни асосҳои назариявии истифодаи бозиҳои дидактикӣ ва татбиқи амалии онҳо дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва олӣ ифода меёбад.

Ҳамин тариқ, саҳми шахсии Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар интихоби мавзӯъ, таҳлили адабиёти илмӣ, муайян намудани имкониятҳои педагогии бозиҳои дидактикӣ, гузаронидани корҳои таҷрибавӣ-педагогӣ, таҳлили натиҷаҳо ва таҳияи тавсияҳои методӣ равшан зоҳир гардида, барои ҳалли масъалаҳои муҳимми методикаи таълими забони англисӣ аҳамияти назариявӣ ва амалӣ дорад.

Нашри натиҷаҳои таҳқиқот дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ.

Мавҷудияти интишороти илмии Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ вобаста ба мавзӯи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ» гувоҳи фаъолияти самараноки илмӣ-таҳқиқотии муаллиф ва асоснокии натиҷаҳои бадастомада мебошад.

Махсусан, қайд кардан зарур аст, ки натиҷаҳои асосии таҳқиқот, хулосаҳо ва тавсияҳои методии муаллиф дар 1 монография, 1 китоби дарсӣ, 3 дарстурҳои таълимӣ ва методӣ ва 22 мақолаҳои илмӣ инъикос ёфтаанд. Аз ин теъдод, 18 макола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд.

Мундариҷаи интишорот масъалаҳои муҳимми таҳқиқот, аз ҷумла моҳият ва хусусиятҳои бозиҳои дидактикӣ, имкониятҳои педагогии онҳо,

нақши бозиҳо дар баланд бардоштани шавқу ҳаваси омӯзандагон, рушди малакаҳои забонӣ ва коммуникативӣ, инчунин роҳҳои самараноки истифодаи онҳо дар таълими забони англисиро дар бар мегирад.

Дар маҷмӯъ, шумора ва мазмуни интишороти илмии Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ вобаста ба мавзӯи диссертатсия аз фаъолияти пайвастаи илмӣ-таҳқиқотии муаллиф шаҳодат дода, барои тасдиқи пуррагӣ, эътимоднокӣ ва аҳамияти назариявию амалии натиҷаҳои таҳқиқот мусоидат менамояд. Интишори натиҷаҳои асосии диссертатсия дар нашрияҳои илмӣ инчунин нишон медиҳад, ки маводи таҳқиқот барои истифода дар рушди минбаъдаи методикаи таълими забони англисӣ аҳамияти илмӣ ва амалӣ дорад.

Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия.

Диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ вобаста ба мавзӯи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ» дар ҳаҷми 360 саҳифа бо соҳтори иборат аз муқаддима, 5 боб, 14 зербоб, ҳулоса ва руйҳати адабиёт таҳия гардидааст.

Дар муқаддимаи диссертатсия мубрамияти мавзӯи таҳқиқот асоснок гардида, дараҷаи омӯзиши он мавриди арзёбӣ қарор гирифтааст. Ҳамзамон, объект ва предмети таҳқиқот, мақсад ва вазифаҳои он, асосҳои назариявию методологӣ, навгонии илмӣ, инчунин аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот муайян ва асоснок карда шудаанд.

Боби якум – «Ҷанбаҳои назариявии нақши бозиҳои дидактикӣ дар омӯзиши забонҳои хориҷӣ» ба таҳлили асосҳои назариявӣ ва методии истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар раванди таълими забонҳои хориҷӣ бахшида шудааст.

Дар зербоби 1.1 – «Ҷанбаҳои назариявии истифодаи бозиҳои дидактикӣ, ҳамчун воситаи таълим, дар дарсҳои забони хориҷӣ» мафҳум, моҳият, вазифа ва хусусиятҳои бозиҳои дидактикӣ ҳамчун воситаи таълим таҳлил гардида, имкониятҳои педагогии истифодаи онҳо дар дарсҳои забони хориҷӣ муайян карда шудаанд.

Дар зербоби 1.2 – «Технологияи истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар омӯзиши забони англисӣ дар масъалаи дузабонӣ» масъалаҳои истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар шароити дузабонӣ мавриди таҳлил қарор гирифта, роҳу усулҳои самараноки татбиқи онҳо дар омӯзиши забони англисӣ баррасӣ шудаанд.

Дар зербоби 1.3 – «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар омӯзиши забонҳои хориҷӣ» нақши бозиҳои дидактикӣ дар баланд бардоштани шавқу ҳавас, фаъолнокии маърифатӣ ва рушди малакаҳои забонӣ ва коммуникативии омӯзандагон муайян карда шудааст.

Хулосаи боби якум натиҷаҳои асосии таҳқиқоти назариявӣ ҷамъбаст гардида, заминаҳои илмӣ-методии истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар таълими забонҳои хориҷӣ муайян карда шудаанд.

Боби дуюм – «Омӯзиши забони англисӣ дар марҳилаи ибтидоӣ» ба масъалаи истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар марҳилаи ибтидоии омӯзиши забони англисӣ бахшида шуда, имконият ва бартариҳои ин усули таълим мавриди таҳлил қарор гирифтаанд.

Дар зербоби 2.1 – «Имконияти бозиҳои дидактикӣ, ҳамчун намуди фаъолияти таълим, дар давраи ибтидоии омӯзиши забони англисӣ» имкониятҳои истифодаи бозӣ ҳамчун фаъолияти таълимӣ дар марҳилаи ибтидоии омӯзиши забон муайян гардида, таъсири он ба иштироки фаъоли омӯзандагон баррасӣ шудааст.

Дар зербоби 2.2 – «Вижагиҳои истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар марҳилаи ибтидоии омӯзиши забони англисӣ» хусусиятҳои интихоби бозиҳо вобаста ба синну сол, сатҳи омодагӣ ва ҳадафҳои таълимӣ таҳлил гардидаанд.

Дар зербоби 2.3 – «Бартарияти истифодаи бозиҳои дидактикӣ ҳамчун методи фаъол дар марҳилаи ибтидоии омӯзиши забони англисӣ» бартариҳои бозиҳои дидактикӣ ҳамчун методи фаъоли таълим ва таъсири онҳо ба ҳавасмандӣ, азхудкунии маводи таълимӣ ва рушди малакаҳои забонӣ муайян карда шудаанд.

Хулосаи боби дуюм натиҷаҳои таҳқиқоти марбут ба истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар марҳилаи ибтидоии омӯзиши забони англисӣ ҷамъбаст гардидаанд.

Боби сеюм – «Омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои забоншиносӣ» ба таҳлили методология, барномаҳо ва хусусиятҳои омӯзиши забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии забоншиносӣ бахшида шудааст.

Дар зербоби 3.1 – «Методология, барномаҳо ва равияҳои муосири омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои забоншиносӣ» равишҳои муосир, барномаҳои таълимӣ ва асосҳои методологии омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои забоншиносӣ таҳлил шудаанд.

Дар зербоби 3.2 – «Вижагиҳои омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои забоншиносӣ» хусусиятҳои ташкили раванди таълими забони англисӣ, усулҳои таълим ва омилҳои таъсиррасон ба самаранокии омӯзиш мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд.

Хулосаи боби сеюм натиҷаҳои таҳлили хусусиятҳои омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои забоншиносӣ ҷамъбаст гардидаанд.

Боби чорум – «Бозиҳои забонӣ, дараҷаи азхудкунии забонҳо ва махсусияти омӯзиши забони хориҷӣ» ба таҳлили бозиҳои забонӣ, дараҷаи истифодаи онҳо ва хусусиятҳои омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои ғайризабонӣ бахшида шудааст.

Дар зербоби 4.1 – «Бозиҳои забонӣ ва дараҷаи истифодабарии онҳо» намудҳои бозиҳои забонӣ ва дараҷаи истифодаи онҳо дар раванди таълими забони англисӣ таҳлил карда шуда, нақши онҳо дар рушди малакаҳои забонӣ муайян гардидааст.

Дар зербоби 4.2 – «Махсусиятҳои омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои ғайризабонӣ» хусусиятҳои таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии ғайризабонӣ, мушкилоти мавҷуда ва роҳҳои баланд бардоштани самаранокии таълим баррасӣ шудаанд.

Дар зербоби 4.3 – «Нақши кори мустақилона, мушкилиҳо, роҳҳои бартараф намудани онҳо ва истифодаи технологияи муосир дар омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои ғайризабонӣ» аҳамияти кори мустақилонаи донишҷӯён, мушкилоти омӯзиши забони англисӣ, роҳҳои бартараф намудани онҳо ва имкониятҳои истифодаи технологияҳои муосири таълимӣ таҳлил шудаанд.

Хулосаи боби чорум натиҷаҳои асосии таҳқиқи бозиҳои забонӣ ва хусусиятҳои омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои ғайризабонӣ ҷамъбаст гардидаанд.

Боби панҷум – «Омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои ғайризабонӣ» ба масъалаҳои амалии истифодаи технологияҳои инноватсионӣ ва бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар донишгоҳҳои ғайризабонӣ бахшида шудааст.

Дар зербоби 5.1 – «Технологияи муосири таълими инноватсионии забони англисӣ дар донишгоҳҳои ғайризабонӣ» технологияҳо ва усулҳои муосири инноватсионии таълими забони англисӣ, имкониятҳои истифодаи онҳо ва нақши онҳо дар баланд бардоштани самаранокии раванди таълим таҳлил шудаанд.

Дар зербоби 5.2 – «Таҷрибаи истифодабарии бозиҳои дидактикӣ дар омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои ғайризабонӣ» таҷрибаи амалии истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар раванди таълими забони англисӣ таҳлил гардида, таъсири онҳо ба сатҳи азхудкунии дониш ва фаъолнокии донишҷӯён муайян карда шудааст.

Дар зербоби 5.3 – «Таъсиси озмоиши педагогӣ ва ҷамъбасту хулосабарорӣ аз он» раванди ташкили озмоиши педагогӣ, марҳилаҳои гузаронидани он ва натиҷаҳои бадастомада таҳлил гардида, самаранокии истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ арзёбӣ шудааст.

Натиҷаҳои боби панҷум асоснок менамоянд, ки истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар якҷоягӣ бо технологияҳои муосири таълимӣ яке аз воситаҳои самараноки баланд бардоштани сифати омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои ғайризабонӣ ба ҳисоб меравад.

Ҳамин тариқ, мазмуни бобҳо ва зербобҳои диссертатсия пайдарҳамии мантиқии таҳқиқотро таъмин намуда, масъала аз ҷанбаҳои назариявӣ то татбиқи амалии бозиҳои дидактикӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва таҳсилоти олӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтааст.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ аз рӯйи сохтор, мазмун ва тарзи барасмиятдарорӣ ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқ мебошад. Сохтори диссертатсия пайдарҳамии мантиқии таҳқиқотро таъмин намуда, муқаддима, панҷ боб, зербобҳо, хулосаҳо ва тавсияҳои илмӣ-методӣ, рӯйхати адабиёти истифодашуда ва дигар қисматҳои заруриро дар бар мегирад.

Дар муқаддима мубрамияти мавзӯъ, дараҷаи омӯзиши масъала, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, объект ва предмети он, асосҳои назариявию методологӣ, навгонии илмӣ, аҳамияти назариявию амалӣ ва саҳми шахсии муаллиф муайян ва асоснок карда шудаанд.

Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар хулосаҳо ва тавсияҳои илмӣ-методӣ инъикос ёфта, бо мазмун ва мақсаду вазифаҳои диссертатсия мутобиқ мебошанд. Автореферат мазмуни асосии диссертатсия, натиҷаҳои таҳқиқот ва навгонии илмии онро ба таври мухтасар инъикос менамояд.

Дар маҷмӯъ, мазмун, сохтор ва барасмиятдарории диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ ба талаботи муқарраргардидаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, барои баррасӣ ва ҳимоя пешниҳод намудани он асоси кофӣ мавҷуд мебошад.

Мутобиқати тахассуси илмии довталаб ба дараҷаи илмӣ

Диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзӯи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ» аз рӯйи мазмун, самти таҳқиқот ва натиҷаҳои бадастомада ба ихтисоси 5.3.5.9. Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ) пурра мутобиқат менамояд.

Мазмуни диссертатсия бевосита ба масъалаҳои назария ва методикаи таълими забони англисӣ, аз ҷумла истифодаи бозиҳои дидактикӣ ҳамчун воситаи таълим, татбиқи усулҳои фаъоли педагогӣ, рушди малакаҳои забонӣ ва коммуникативӣ, баланд бардоштани ҳавасмандии омӯзандагон ва такмили самаранокии раванди таълим бахшида шудааст.

Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия

Диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзӯи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ» таҳқиқоти ҳамаҷониба ва арзишманд дар самти назария ва методикаи таълими забони англисӣ ба шумор меравад. Муаллиф масъалаи истифодаи бозиҳои дидактикиро аз ҷанбаҳои назариявӣ ва амалӣ таҳлил намуда, имкониятҳои истифодаи онҳоро дар зинаҳои гуногуни таҳсилот мавриди омӯзиш қарор додааст.

Новобаста ба дастовардҳои илмӣ, навгониҳо ва натиҷаҳои арзишманди таҳқиқот, диссертатсия аз баъзе норасоиҳои ҷузъӣ ва масъалаҳои баҳсталаб низ холӣ нест. Камбудиҳои зикршуда хусусияти тавсиявӣ дошта, арзиши умумии илмӣ ва амалии диссертатсияро коҳиш намедиҳанд. Аз ҷумла:

1. **Дар баъзе қисматҳои диссертатсия**, махсусан ҳангоми шарҳи моҳият ва нақши бозиҳои дидактикӣ, андешаҳои ба ҳам наздик ва ифодаҳои такрорӣ ба назар мерасанд. Коҳиш додани такрори маводи назариявӣ метавонад ба боз ҳам фишурда ва таҳлилӣ гардидани матни диссертатсия мусоидат намояд.

2. **Дар баъзе мавридҳо** фарқгузории байни бозиҳои дидактикӣ, бозиҳои забонӣ ва дигар усулҳои фаъоли таълим ба таври муфассалтар шарҳ доданро тақозо менамояд. Муайян намудани меъёрҳои мушаххаси фарққунандаи ин мафҳумҳо метавонад ҷанбаи назариявии таҳқиқотро боз ҳам қавитар гардонад.

3. **Натиҷаҳои озмоиши педагогӣ** бо истифода аз ҷадвалҳо ва нишондиҳандаҳои муқоисавӣ пешниҳод гардидаанд, аммо дар баъзе мавридҳо таҳлили миқдорӣ ва муқоисавии натиҷаҳо метавонист боз ҳам муфассалтар бошад. Аз ҷумла, истифодаи бештари диаграммаҳо ва нишондиҳандаҳои оморӣ барои равшантар нишон додани самаранокии бозиҳои дидактикӣ муфид мебуд.

4. **Дар масъалаи интихоби бозиҳои дидактикӣ** вобаста ба синну сол, сатҳи забондонӣ ва мақсади мушаххаси дарс баъзе ҷанбаҳоро метавон боз ҳам мушаххастар баён намуд. Таҳияи меъёрҳои ягонаи интихоби бозӣ барои сатҳҳои гуногуни таълимӣ арзиши амалии тавсияҳоро зиёд менамояд.

5. **Қисме аз тавсияҳои методии пешниҳодшуда** метавонистанд бо мисолҳои бештар аз таҷрибаи таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва донишгоҳҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тақвият дода шаванд. Ин ҳолат имконияти татбиқи амалии натиҷаҳои таҳқиқотро боз ҳам равшантар нишон медод.

6. **Дар матни диссертатсия ва автореферат** баъзе камбудиҳои имлоӣ, услубӣ ва техникӣ ба назар мерасанд, ки ислоҳи онҳо пеш аз нашри ниҳоии кор мувофиқи мақсад мебошад.

Эродҳои зикршуда асосан хусусияти ҷузъӣ ва тавсиявӣ дошта, ба мазмуну моҳияти асосии таҳқиқот таъсири манфӣ намерасонанд. Баръакс, ба инобат гирифтани онҳо метавонад барои такмили минбаъдаи корҳои илмӣ-таҳқиқотии муаллиф мусоидат намояд.

Автореферати диссертатсия тибқи талаботи муқарраргардида барои дарёфти дараҷаи илмии **доктори илмҳои педагогӣ** таҳия гардида, мазмуни асосии таҳқиқот, навгониҳои илмӣ, натиҷаҳои назариявию таҷрибавӣ, хулосаҳо ва тавсияҳои муаллифро ба таври кофӣ инъикос менамояд.

Дар маҷмӯъ, эродҳои баёнгардида хусусияти ҷузъӣ дошта, ба арзиши илмӣ, назариявӣ ва амалии диссертатсия халали ҷиддӣ ворид намекунанд.

Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия

Хулоса, диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзӯи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ», ки барои

дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.9. Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ) пешниҳод гардидааст, таҳқиқоти мустақилона анҷомёфта ва аз ҷиҳати илмӣ асоснок мебошад.

Дар диссертатсия масъалаи истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ аз ҷанбаҳои назариявӣ, методӣ ва таҷрибавӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифта, нақш ва имкониятҳои педагогии онҳо дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва таҳсилоти олӣ муайян ва асоснок карда шудаанд. Натиҷаҳои таҳқиқот, навгониҳои илмӣ, хулосаҳо ва тавсияҳои пешниҳодшуда ба мақсад ва вазифаҳои диссертатсия мувофиқ буда, дорои аҳамияти назариявӣ ва амалӣ мебошанд.

Диссертатсия аз рӯйи сохтор, мазмун ва тарзи барасмиятдарорӣ ба талаботи муқаррарнамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар интишороти илмии муаллиф инъикос ёфта, эътимоднокии онҳо бо таҳлили назариявӣ, натиҷаҳои таҳқиқоти таҷрибавӣ-педагогӣ ва тавсияҳои методии пешниҳодшуда таъмин гардидааст.

Бо дарназардошти аҳамияти илмӣ, назариявӣ ва амалии натиҷаҳои бадастомада, навгонии таҳқиқот, саҳми шахсии муаллиф ва мутобиқати он ба ихтисоси 5.3.5.9. Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ), метавон хулоса намуд, ки диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ ба талаботи муқарраргардида ҷавобгӯ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ сазовор мебошад.

Тақризи муассисаи пешбар тибқи муқаррароти бандҳои 76–79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, таҳия ва пешниҳод гардидааст.

Тақриз аз ҷониби эксперт, доктори илмҳои педагогӣ, профессори Донишгоҳи славянии Русияву Тоҷикистон Гусейнова Татяна Владимировна таҳия гардидааст.

Тақризи муассисаи пешбар дар ҷаласаи муштараки кафедраи педагогика, психология ва методикаи таълим ва кафедраи филологияи англисии Донишгоҳи славянии Русияву Тоҷикистон бо иштироки довталаби дараҷаи илмӣ Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ мавриди баррасӣ қарор гирифт. Дар ҷаласа довталаб оид ба мавзӯъ, мақсад ва натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионии худ маърӯза намуда, ба саволҳои иштирокдорон ҷавоб дод.

Дар ҷаласаи муштараки кафедраи педагогика, психология ва методикаи таълим ва кафедраи филологияи англисии Донишгоҳи славянии Русияву Тоҷикистон 18 нафар устодону омӯзгорон иштирок намуданд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 18 нафар, **«бетараф»** – нест, **«муқобил»** – нест.

Қарори ҷаласаи муштараки кафедраи педагогика, психология ва методикаи таълим ва кафедраи филологияи англисии Донишгоҳи славянии Русияву Тоҷикистон аз 30 октября соли 2026, №3 тасдиқ менамояд, ки тақризи муассисаи пешбар нисбат ба диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ бо хулосаи мусбат қабул гардидааст.

Раисикунанда:
доктори илмҳои филологӣ, профессори
кафедраи филологияи англисӣ **Ҷамшедов Парвона Ҷамшедович**

Мудири кафедраи педагогика, психология ва методикаи таълим,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент, **Кодирова Малоҳат Баҳшиллоевна**

Эксперти ташкилоти диссертатсионӣ:
Доктори илмҳои педагогӣ, профессор **Гусейнова Татяна Владимировна**

Котиби илмии ҷаласа:
номзади илмҳои педагогӣ **Курбонова Зарина Ширинбековна**

Имзои П.Ҷ.Ҷамшедов, М.Б. Кодирова, Т.В.Гусейнова ва З.Ш. Курбонова-ро тасдиқ менамоям.

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси
Донишгоҳи славянии Русияву Тоҷикистон **Баровицкая Л.А.**

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кучаи М.Турсунзода, 30
Тел.: + (+992) 919 36 64 46,
E-mail: kmalohat@list.ru

03.11.2026